

מה-לך נרדמ

סימי פיטרס Source Sheet by

יונה א' א'-ט"ז

(א) ויהי דבר-יהוה אלי-יונה בן-אמתי לאמר: (ב) קום לך אל-גיננה העיר הגדולה וקרא עליה כיי-עלתה רעתם לפני: (ג) נקם יונה לברח תרשישה מלפני יהוה וירד יפו וימצא אניה | באה תרשיש ויתן שכרה בירד בה לבוא עמהם תרשישה מלפני יהוה: (ד) ויהוה הטיל רוס-גדולה אל-הים ויהי סער-גדול ביים והאניה חשבה להשבר: (ה) וייראו המלחים ויזעקו איש אל-אלהיו ויטלו את-הכלים אשר באניה אל-הים להקל מעליהם ויונה ירד אל-ירכתי הספינה וישכב וירדם: (ו) ויקרב אליו רב החבל ויאמר לו מה-לך נרדמ קום קרא אל-אלהיך אויבי יתעשת האלהים לנו ולא נאבד: (ז) ויאמרו איש אל-רעהו לכו ונפילה גורלות ונדעה בשלמי הרעה הזאת לנו ויפלו גורלות ויפל הגורל על-יונה: (ח) ויאמרו אליו הגידה-נא לנו באשר למי-הרעה הזאת לנו מה-מלאכתך ומאין תבוא מה ארצה ואי-מנה עם אתה: (ט) ויאמר אליהם עברי אנכי ואת-יהוה אלהי השמים אני ירא אשר-עשה את-הים ואת-היבשה: (י) וייראו האנשים יראה גדולה ויאמרו אליו מה-זאת עשית כיי-דעו האנשים כיי-מלפני יהוה הוא ברח כי הגיד להם: (יא) ויאמרו אליו מה-נעשה לך וישתק הים מעלינו כי הים הולך וסער: (יב) ויאמר אליהם שאוני ויהטילני אל-הים וישתק הים מעליכם כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם: (יג) ויחמרו האנשים להשיב אל-היבשה ולא יכלו כי הים הולך וסער עליהם: (יד) ויקראו אל-יהוה ויאמרו אנה יהוה אל-נא נאבדה בנפש האיש הזה ואל-תתן עלינו דם נקיא כיי-אתה יהוה כאשר חפצת עשית: (טו) וישאו את-יונה ויטלוהו אל-הים ויעמד הים מנעפו: (טז) וייראו האנשים יראה גדולה את-יהוה וינבחו-ונבחו ליהוה ויזרו נדרים:

מלכים ב ט' א'-י'

(א) ואלישע הנביא קרא לאחד מבני הנביאים ויאמר לו חגר מתניך וקח פה השמן הזה בידך וליך רמת גלעד: (ב) ובאת-שמה וראה-שם יהוא בן-הושפט בן-נמשי ובאת ונתקמתו מתוך אחיו והביאת אתו תדר בחדר: (ג) ולקחת פה-השמן ויצקת על-ראשו ואמרת כה-אמר יהוה משחתיה למלך אל-ישראל ופתחת העלת ונסתה ולא תחכה: (ד) וילך הנער הנער הנביא רמת גלעד: (ה) ויבא והנה שרי הסיל יושבים ויאמר דבר לי אליך השר ויאמר יהוא אל-מי מכלנו ויאמר אליך השר: (ו) ויקם ויבא הביתה ויצק השמן על-ראשו ויאמר לו כה-אמר יהוה אלהי ישראל משחתיה למלך אל-עם יהוה אל-ישראל: (ז) והפיתה את-בית אחאב אדניו ונקמתי דמי | עבדי הנביאים ודמי כל-עבדי יהוה מיד איזבל: (ח) ואבד כל-בית אחאב והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועזוב בישראל: (ט) ונתת את-בית אחאב כבית ירבעם בן-נבט וכבית בעשא בן-אתיה: (י) ואת-איזבל יאכלו הכלבים בתלק יזרעאל ואין קבר

ויפתח הדלת ויגס:

רש"י על מלכים ב ט' א': א'-ג'

(א) וַאֲלִישֶׁע הַנָּבִיא קָרָא וַגּוֹ'. בְּאוֹתוֹ הַפָּרֶק שֶׁהָיָה יְהוֹרָם חוֹלָה בְּיַזְרְעֵאל. (ב) לְאַחַד מִבְּנֵי הַנָּבִיאִים. יוֹנָה בֶן אֲמִתִּי הָיָה. (ג) חָגַר מִתְּנִיף. כָּל חַגוּרֵת מִתְּנִים לְשׁוֹן זְרוּז גְבוּרָה הוּא, לְפִי שֶׁהוּא שָׁלוּם לְדַבֵּר הַסִּפָּנָה [[צָרִיף זְרוּז]].

מלכים ב י"ד: כ"ג-כ"ח

(כג) בְּשֵׁנֶת חֲמִש־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְאַמְצִיָּהוּ בֶן־יֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יִרְבָּעָם בֶּן־יֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן אַרְבַּעִים וְאַחַת שָׁנָה: (כד) וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי יְהוָה לֹא סוֹר מִכָּל־חַטָּאוֹת יִרְבָּעָם בֶּן־נֹכְט אֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: (כה) הוּא הַשִּׁיב אֶת־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמַת עַד־יָם הָעֲרָבָה כַּדָּבָר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דָּבָר בְּיַד־עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־אֲמִתִּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֶפֶר: (כו) כִּי־רָאָה יְהוָה אֶת־עֲנִי יִשְׂרָאֵל מִכָּה מְאֹד וְאַפְסֵ עֲצוּר וְאַפְסֵ עֲזוּב וְאִין עֲזָר לְיִשְׂרָאֵל: (כז) וְלֹא־דָבָר יְהוָה לְמַחֲוֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וַיִּוָּשִׁיעַם בְּיַד יִרְבָּעָם בֶּן־יֹאָשׁ: (כח) וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יִרְבָּעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־נִלְחָם וְאֲשֶׁר הִשִּׁיב אֶת־דַּמָּשֶׁק וְאֶת־חֲמַת לִיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:

מלבי"ם על מלכים ב י"ד: כ"ה

הוא השיב כי יואש השיב רק מה שלקחו מלכי ארם וירבעם בנו השיב הכל, ומ"ש כדבר ה' כפי פשוטו התנבא יונה על תשועה זאת, ולדעת חכמינו זכרונום לברכה דימה הדבר לגזרה שנגזרה על ידי יונה ונהפכה לטובה וכן הפך לטובה מה שגזר עליה על ישראל:

מלכים א י"ז: י"ז-כ"ד

(יז) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָלָה בֶן־הָאִשָּׁה בַּעֲלַת הַבַּיִת וַיְהִי סָלִיף תָּנֹק מְאֹד עַד אֲשֶׁר לֹא־נֹתְרָה־בּוֹ נְשָׁמָה: (יח) וַתֹּאמֶר אֶל־אֱלֹהֵיהוּ מַה־לִּי וְלָךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּאתָ אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת־עוֹנֵי וּלְהַמִּית אֶת־בְּנֵי: (יט) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ תְּנִי־לִי אֶת־בְּנִי וַיִּקְחָהּוּ מִחִיקָהּ וַיַּעֲלֶהּוּ אֶל־הָעֵלְיָה אֲשֶׁר־הוּא יָשֵׁב שָׁם וַיִּשְׁכְּבֵהוּ עַל־מִטָּתוֹ: (כ) וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי הַגֹּמֹם עַל־הָאֱלֹמָנָה אֲשֶׁר־אֲנִי מִתְּגוֹבֵר עִמָּה הַרְעוֹתָ לְהַמִּית אֶת־בְּנָהּ: (כא) וַיִּתְּמַד עַל־הַיָּלֵד שְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי תִשְׁבֵּב גַּא נִפְשֵׁ־הַיָּלֵד הַזֶּה עַל־קַרְבּוֹ: (כב) וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל אֱלֵיהוּ וַתִּשְׁבֵּב נִפְשֵׁ־הַיָּלֵד עַל־קַרְבּוֹ נִחִי: (כג) וַיִּקַּח אֶלְיָהוּ אֶת־הַיָּלֵד וַיִּרְדֵּהוּ מִן־הָעֵלְיָה הַבַּיִתָּה וַיִּתְּנֵהוּ לְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אֶלְיָהוּ רְאֵי תֵי בְנִי: (כד) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־אֱלֹהֵיהוּ עֲתָה זֶה יִדְעָתִי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים אַתָּה וְדַבַּר־יְהוָה בְּפִיךָ אֲמַת: {פ}

ילקוט שמעוני על נ"ך תק"נ

וכתיב קום לך צרפתה אשר לצידון וגו' הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך ותני רבי אליעזר יונה בן אמתי בן צרפית אלמנה היה...

מלבי"ם על יונה א':א'

ויהי דבר ה' אל יונה אמרו חז"ל (בפ' החליל) שיונה בן אמתי היה מצד אמו משבט אשר והוא היה בן האשה האלמנה שכלכלה את אליהו, ושאליהו החייהו... ומבואר במלכים שם שהוא היה אשר משח את יהוא (כמ"ש חז"ל) והוא נבא לירבעם בן יואש ששייב את גבול ישראל מלבוא חמת עד נחל הערבה, וכ"ז לא הועיל כי ישראל לא שבו בתשובה עד שהיו מוכנים לילך בגלות על ידי מלך אשור, וכבר היה אשור מושל עליהם, לכן אמר לו ה'.

ילקוט שמעוני על נ"ך תקמ"ט

ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה'. וכי מלפני ה' הוא בורח והלא כבר נאמר אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים וגו' וכתיב עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, וכתיב בכל מקום עיני ה' צופות, וכתיב אם יחתרו בשאול משם ידי תקחם, וכתיב אין חשך ואין צלמות להסתר, אלא אמר יונה אלך לח"ל שאין השכינה נגלית שם שהגוים קרובי תשובה הם שלא לחייב את ישראל, משלו משל לעבד שברח מרבו כהן לבית הקברות אמר אברח לי לבית הקברות מקום שאין רבי יכול להלך אחרי, א"ל רבו יש לי (א) עבדים כמותך, כך אמר יונה אלך לי לח"ל וגו', אמר הקב"ה יש לי עבדים כמותך שנאמר וה' הטיל רוח (סערה) [גדולה] אל הים. ויתן שכרה (בשמואל ברמז קי"ג):

ילקוט שמעוני על נ"ך תק"נ

...תניא ר' אליעזר אומר בחמישי נהפכו מי מצרים לדם, בו ביום יצאו אבותינו ממצרים, בו ביום עמדו מי הירדן לפני ארון ה', בו ביום סתם חזקיהו כל המעינות, **בחמישי ברח יונה מפני אלהים**, ולמה ברח שפעם ראשונה שלחו להשיב את ערי ישראל ועמדו דבריו שנאמר הוא השיב את ערי ישראל, פעם שנית שלחו על ירושלים להחריבה, כיון שעשו תשובה עשה הקב"ה ברוב רחמיו ונחם על הרעה ולא החריבה וקראו אותו נביא השקר, פעם שלישית שלחו אל נינוה להחריבה, דן יונה בינו לבין עצמו ואמר יודע אני שהגוים קרובי תשובה הם ויעשו תשובה ומשלה רוגזי על ישראל ולא די שישראל קורין אותי נביא השקר אלא אף עובדי אלילים קורין אותי נביא השקר אברח למקום שאין כבודו שם, משל למלך בשר ודם שמתה אשתו כשהיא מניקה ובקש אשה מניקה להניק את בנו, מה עשה

קרא למניקתו להניק את בנו כדי שלא יאבד ברעב, מה עשתה מניקתו של מלך הניחה את בנו וברחה, כיון שראה המלך כך שלח אגרת לתפשה ולחבשה בבית האסורין ולהורידה למקום שיש בו נחשים ועקרבים, לימים עמד המלך על פי הבאר והיתה בוכה וצועקת למלך, נתגלגלו רחמי המלך עליה והפקיד הממלך להעלותה ולהחזירה...

ר' חנינא אומר משבעים לשון היו באניה וכל אחד אלוהו בידו ומשתחווים ואומרים נקרא איש אל אלוהו והאל אשר יענה ויציל הוא האלהים וקראו ולא הועילו מאומה...

ילקוט שמעוני על נ"ך תק"נ

א"ר נתן לא הלך יונה אלא לאבד עצמו בים שנאמר שאוני ונטילוני אל הים, וכן אתה מוצא באבות ובנביאים שנתנו נפשם על ישראל, במשה מהו אומר ועתה אם תשא חטאתם וגו' ואם ככה את עושה לי הרגני, בדוד אומר ויאמר דוד אל ה' הנה אנכי חטאתי ואלה הצאן מה עשו וגו'. נמצא כל מקום האבות והנביאים נתנו נפשם על ישראל: